

РЕЦЕНЗИЯ

От проф. д-р Георги Димитров Менгов,
Стопански факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“,
Професионално направление 3.7. Администрация и управление,
за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност професор
по Професионално направление 3.2. Психология, обявен в ДВ бр. 51/18.06.2021 г.,
с кандидат доц. д-р Морис Аврам Гринберг

I. Оценка за съответствие с минималните национални изисквания и изискванията на Нов български университет

Единственият кандидат в конкурса доц. д-р Морис Гринберг е представил справка, от която се вижда, че отговаря на минималните национални изисквания за професионално направление 3.2. Психология съгласно Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. По-конкретно: за групата А, Б, В, съответно Показател 1, Показател 2 и Показател 3 е събрал необходимите 150 т. защото притежава степента „доктор“ (50 т.) и е представил хабилитационен труд – монография (100 т.).

Изискването за публикации за професор според група Г (П4 до П10) от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ (изм. и доп. ДВ бр. 56 от 6.07.2018 г., Таблица 1, Област 3. Социални, стопански и правни науки, 3.2. Психология) е кандидатът да е събрал най-малко 200 т. Според представената справка кандидатът има заявка за общо 518 точки за 68 от своите научни трудове по конкурса. Тези точки са коректно изчислени, както за всяка публикация поотделно, така и за цялата сума.

Съгласно Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, от кандидатите за професор се изискват поне 100 т. от цитирания на техни научни трудове (група Д: П11, П12 и П13). От приложената справка се вижда, че кандидатът събира 915 точки за цитирания на 61 негови публикации само от показател П11, с което надхвърля изискването над девет пъти.

Група Е (П14 до П21) изисква от бъдещия професор поне 100 точки от дейности, показващи, най-общо, неговата ангажираност с живота на академичната общност.

Кандидатът доц. Гринберг тук е постигнал общо 320 точки: 120 точки от три защитени дисертации под негово ръководство, както и 200 т. от участие в или ръководство на национални и международни научни и образователни проекти.

НБУ е приел три групи с допълнителни изисквания към заемащите академични длъжности. Показателите П22–П34 (Група Ж) се отнасят до различни аспекти на университетския живот. При изискване от 70 т. доц. Гринберг е постигнал 130 т. Група З, отнасяща се до работата със студентите, се състои от седем показателя (П35 до П41) и изисква минимум 70 т. Кандидатът е представил доказателства за постигнати 110 т. Последната Група И (П42–П49) изисква от кандидатите активно участие в административната работа на Университета. При необходимост 70 т., доц. Гринберг е постигнал 100 точки.

От всичко това се вижда, че кандидатът отговаря на всички минимални количествени изисквания за длъжността професор в НБУ, като някои от тях надхвърля многократно.

II. Изследователска (творческа) дейност и резултати

1. Оценка на монографичен труд

Като основен монографичен труд за участие в конкурса доц. Морис Гринберг е представил своята книга „Социалните дилеми: Когнитивна перспектива“, ISBN 978-619-233-127-6, Издателство на НБУ, 2020 г. Тя има обем от 250 страници и е структурирана в предговор, четири части, послеслов, две приложения, литература и индекс. Предназначена е за професионална научна аудитория, включително докторанти. Изборът на автора е да разгледа социалните дилеми през призмата на теорията на игрите. За целта той посвещава първите 75 страници на формалната теория на игрите и на всички по-важни видове игри, известни в съвременната научна литература. Може да се каже, че тук е налице една кратка но пълноценна енциклопедия по теория на игрите, която се чете с интерес и увлечение. Струва ми се, че друг български автор не е постигнал по-високо равнище на монографичен текст в тази конкретна област. Читателят има възможност да се запознае с основните идеи на теорията и да формира свои лични предпочитания и изследователски интереси.

След като е предложил едно панорамно платно на научното поле, авторът споделя своя личен избор и той се оказва експерименталната теория на игрите и връзките ѝ с

когнитивните механизми при вземане на решение и действие от страна на участниците. Именно в тази поска са научните изследвания на автора, на които е посветена втората половина от книгата. Тук откриваме изобилие от експерименти и теоретични модели, които обясняват наблюдаваните явления в реалното поведение на участниците. Според мен едно голямо достойнство на монографията е, че задълбочено обсъжда въпроси като: до колко един или друг модел е способен да обясни емпиричните факти; защо някои модели са по-неточни от други; защо даден модел описва добре част от данните и не толкова добре друга част и т.н. Очевидно тук си казва думата един друг аспект от амплото на Морис Гринберг, а именно битността му на старши научен сътрудник и доктор по физика от БАН. Във всеки случай тъкмо тези елементи от книгата ще са особено полезни на докторантите и младите учени, които тепърва овладяват различните изследователски методи и развиват умения за моделиране.

Повествованието върви от простото към сложното и стига до експерименти и симулации на агентно-базирани модели, използващи учене с подкрепление. Често авторът търси връзка с реални житейски ситуации. На края на книгата намираме пестеливи разсъждения за възможностите на тези научни резултати да допринесат за подобряване на живота на хората посредством постигане на взаимно доверие и сътрудничество.

2. Оценка на приносите в останалите приложени публикации. Рецензираност на изданията

От всички публикации, с които доц. Гринберг участва в конкурса, 32 са статии и студии на английски език, видими в Scopus и Web of Science. От тях 14 са публикувани в различни издания на издателството Шпрингер. Най-престижната (наукометрично погледнато) измежду всичките е в съавторство с известния британски учен проф. Ник Чейтър и неговия ученик проф. Иво Влаев; тя е намерила място на страниците на Journal of Experimental Psychology. Други 32 на брой са статиите и докладите, публикувани в нерелевантни списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни токове. Четири труда в съавторство са глави от колективна монография, очевидно свързана с изпълнението на изследователски проект, за която е трудно да се определи дали е била обект на рецензиране.

В представената справка доц. Гринберг е обобщил своите научни приноси в три групи. Приемам този начин на организация и обсъждам поотделно всяка част. Първата, „Развитие на когнитивни архитектури...“ съдържа по-ранни резултати на автора и се явява един вид продължение и надграждане на архитектурата AMBR/DUAL, предложена от доц. Бойчо Кокинов и разработвана в последните години на XX век от него и негови ученици, най-вече Александър Петров. Част от тези публикации на доц. Гринберг са в съавторство с доц. Кокинов и други колеги. До колкото мога да преценя, тук приносите на доц. Гринберг и неговите ученици са в създаването на нови модели, които са когнитивно по-реалистични от първоначалните, както и алгоритми за тяхната реализация.

Втората група приноси е „Модели на вземане на решение с подкрепление в експерименталната икономика“. Може да се каже, че тук е разработен специфичен подход, състоящ се в изследване на икономическо поведение в лабораторни условия от гледна точка на теорията на игрите. Предложени са различни математически модели на когнитивни явления, които се наблюдават в реалното поведение на участниците в експериментите. Установено е, че моделите добре се съгласуват с получените емпирични резултати.

Третата група приноси „Емпирични изследвания в експерименталната икономика“ задълбочава представите ни за човешкото поведение в играта „Дилемата на затворника“, за която е широко известно, че е добър инструмент за анализ на реални житейски ситуации. Тук приемам, че авторът има равностоен принос с неговата колега д-р Евгения Христова. Част от изследванията са проведени с апаратура за проследяване на погледа с цел анализ на вниманието на играчите, което е иновативен подход. Към тази група приноси принадлежи много интересният опит за свързване на теорията на релационните модели на антрополога Алан Фиске с теорията на игрите, в частност с играта „Дилемата на затворника“.

3. Цитиране от други автори

Вече обърнах внимание, че кандидатът е надхвърлил над девет пъти минималните изисквания за цитиране на неговите научни трудове, при това той е представил справка само за цитирания в публикации, видими в Scopus и Web of Science. Сред публикациите, с които доц. Гринберг участва в конкурса, се откроява работата му съвместно с Чейтър и Влаев, за която в справката са дадени 20 цитирания. От профила му в Google Scholar се вижда, че тя е цитирана общо 42 пъти. Два от тях са в трудове на Джеръм Бюзимайър, една

от звездите на съвременната американска психология на вземането на решения. Други шест статии на кандидата са цитирани над 30 пъти всяка от тях. Вярно е, че те са в съавторство понякога с голям брой учени, но това не намалява стойността на постижението. В същност профилът му в Google Scholar показва общо 1279 цитирания, като иронията на съдбата е, че повечето са за негови публикации от областта на теоретичната физика.

4. Оценка на резултатите от участие в изследователски проекти и приложение на получените резултати в практиката

Не бива да забравяме, че главният резултат от всеки научен проект е създаването на ново знание. Най-добрият начин то да стане достъпно, е чрез публикуването му в авторитетни – желателно международни – издания. В този смисъл участието на доц. Гринберг в изследователски проекти е добре документирано чрез неговите публикации и техните цитирания. Както стана ясно, резултатите са впечатляващи.

Той е бил участник в 10 международни изследователски проекта, повечето от които по 5-та, 6-та и 7-ма рамкова програма на ЕС, както и един проект с Университета Ратгърс и Фондацията Темпълтън, САЩ. В допълнение, доц. Гринберг е взел активно участие в международен проект, изследвал проблемите пред разпространение на технологиите в помощ на лица с увреждания.

Предпоставка за приложението на науката в практиката е популяризирането на нейните резултати. В това отношение доц. Гринберг също е развил полезна дейност, като е изнесъл редица публични лекции, сред тях две в известната поредица TED.

Като директор на Лабораторията по ползваемост на продукти и услуги "HiLab", той е ръководил и работил по редица практически проекти с различни организации.

Част от неговите постижения, свързани с надграждане на архитектурата AMBR/DUAL, са използвани в изследвания с робот в експериментални условия.

III. Учебна и преподавателска дейност

1. Аудиторна и извън-аудиторна заетост, работа в електронния обучителен модул "MOODLE-НБУ", осигуряване на студентски практики и стажове, работа със студенти и докторанти

От представената справка се вижда, че доц. Гринберг е развил голяма учебна и преподавателска дейност в НБУ. Той е участвал в усъвършенстването и обогатяването на бакалавърските програми по психология на български и английски език, логопедия и социална работа, бакалавърската програма за изявени студенти. Бил е директор и е дългогодишен преподавател в магистърската програма Когнитивна наука.

Впечатляващо е разнообразието от учебни дисциплини, по които доц. Гринберг е чел лекции през годините: тук виждаме не само курсове по психология и когнитивна наука, но и такива по физика, физични и физикохимични методи в биологията, компютърно програмиране, невронни мрежи, теория на игрите, вземане на решения, аналитични умения и умения за разсъждение. Всичко това е възможно благодарение на съчетанието от отлично образование и фундаментална теоретична подготовка, от една страна, и сериозна мотивация и отдаденост на професията, от друга страна.

Той е бил научен ръководител на магистърски и бакалавърски тези и студентски проекти на десетки студенти. Научните му изследвания с някои от тях са завършили със съвместни публикации.

От справката се вижда, че доц. Гринберг е използвал обучителния модул MOODLE–НБУ в седем учебни дисциплини.

2. Оценки от анкетите на студентите

В представената справка е казано: „Средна оценка от анкетите за удовлетвореност на студентите от курс и преподавател над 4,00“. Нямам наблюдения върху процедурите за получаване на обратна връзка от студентите в НБУ, поради което не мога да преценя реалната стойност на тази информация. Ще отбележа, че в целия свят университетите следят внимателно мнението на студентите за преподавателите, но то не е определящо за академичното израстване.

IV. Административна и обществена дейност

1. Участие в колективни органи на управление на НБУ

Доц. Гринберг има сериозно участие в органите на управление на НБУ. Той е дългогодишен член на Факултетния съвет на Магистърския факултет, бил е член на

Академичния съвет на НБУ, заместник-ректор, директор на магистърска програма, директор на бакалавърска програма, директор на Центъра за оценяване на НБУ, член на множество комисии.

2. Обществена активност

Доц. Гринберг е член на няколко национални и международни професионални организации. Вече споменах неговите TED лекции. Друга негова активност е участието му във фондация Асист, която си е поставила благородната задача с помощта на високотехнологични средства да подпомага деца и възрастни с комуникационни проблеми. Най-сетне, в наши дни е все по-важно добрите дела да бъдат споделяни в социалните мрежи. Мога да твърдя, че изявите на доц. Гринберг във Фейсбук допринасят за издигането и укрепването на авторитета на НБУ.

3. Привличане на студенти

Като човек, не свързан с НБУ, нямам реален поглед върху дейността на доц. Гринберг в това отношение, но допускам че иницирането на бакалавърска програма за изявени студенти е именно такъв пример.

V. Лични впечатления от кандидата

Познавам доц. Морис Гринберг от повече от 20 години, когато бях докторант, а той – вече старши научен сътрудник в БАН. Общувах с него най-вече по време на ежегодните летни школи по когнитивна наука в края на миналия век и първите години на настоящия. С интерес следих неговия път от физиката към психологията. В моите представи той е много сериозен учен с отлична фундаментална подготовка, който навлезе в нова област и в нея постигна впечатляващи резултати.

VI. Мнения, препоръки и бележки по дейността и постиженията на кандидата

Нямам препоръки и бележки по дейността на доц. Гринберг. Изказвам своето удовлетворение, че той участва в настоящия конкурс.

Заклучение

Единственият кандидат в конкурса за професор по психология доц. д-р Морис Аврам Гринберг отговаря на всички изисквания за тази длъжност. Неговите академични постижения надхвърлят значително минималните национални изисквания, както и допълнителните изисквания на НБУ. Той представя една убедителна и много достойна кандидатура. Моята обща оценка за дейността му е изцяло положителна. Предлагам на уважаемия Академичен съвет на НБУ да избере доц. Гринберг за професор.

Дата 22 септември 2021 г.

Подпис: _____